

Informacje wynikające z Rekomendacji „P” strategia i procesy zarządzania ryzykiem płynności i finansowania.

1. **Ryzyko płynności i finansowania to ryzyko utraty zdolności do terminowego wywiązywania się z bieżących i przyszłych zobowiązań Banku w terminie ich wymagalności.**
2. **Zasady polityki zarządzania ryzykiem płynności i finansowania** , są spójne ze Strategią zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz zgodne z przepisami prawnymi i regulacjami nadzorczymi.
3. Zawarte w Zasadach uregulowania są zgodne z regulacjami Komisji Nadzoru Finansowego określonymi w **Rekomendacji P dotycząca zarządzania ryzykiem płynności finansowej banków**, z postanowieniami ustawy **Prawo bankowe** dotyczącymi płynności finansowej banku, Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 roku w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach, Uchwały Nr 386/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności, oraz Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr: 648/2012, (Dz. U. UE L 176 z 27.06.2013 r.), znowelizowanego Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/876 z dnia 20 maja 2019 r. obejmują całokształt zagadnień związanych z utrzymywaniem krótko-, średnio- i długoterminowej płynności Banku oraz pomiarem, monitorowaniem i kontrolowaniem ryzyka płynności i finansowania, w tym wyznaczaniem i raportowaniem nadzorczych norm płynności.

Zakres odpowiedzialności za zarządzanie ryzykiem płynności i finansowania

1. Rada Nadzorcza Banku:
  - a) nadzoruje realizację polityki zarządzania ryzykiem płynności i finansowania,
  - b) zatwierdza Strategię Banku, Strategię zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, Plan Finansowy oraz Plan pozyskania i utrzymania środków obcych Banku oraz nadzoruje ich przestrzeganie.
  - c) nie rzadziej niż raz na pół roku, analizuje raporty o poziomie płynności Banku, ponoszonym przez Bank ryzyku płynności i finansowania, wykorzystaniu limitów ostrożnościowych i skutkach decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem płynności i finansowania, oraz zapewnia, by Zarząd Banku podejmował odpowiednie działania naprawcze w sytuacji wystąpienia problemów.
  - d) określa akceptowany poziom ryzyka płynności i finansowania Banku (tzw. apetyt na ryzyko),
  - e) pełni funkcję kontrolną w odniesieniu do zarządzania ryzykiem płynności i finansowania podejmowanym przez Bank,
  - f) powinna zostać niezwłocznie poinformowana w przypadku potencjalnych problemów płynnościowych w związku z istotnymi zmianami czynników ryzyka, w szczególności:
    - wzrastającym kosztem finansowania,
    - wzrastającą koncentracją pozycji istotnych dla ryzyka płynności i finansowania,
    - wzrastającą luką płynności,
    - zmniejszeniem się dostępu do alternatywnych źródeł finansowania,
    - znaczącym i/lub notorycznym przekraczaniem limitów związanych z ryzykiem płynności i finansowania,
    - spadkiem nadwyżki aktywów o wysokiej płynności,

- zmianami warunków rynkowych, które mogą wskazywać na przyszłe zagrożenia w zakresie płynności.

g) powinna przynajmniej raz w roku otrzymywać sprawozdania zarządu zawierające informacje o realizacji polityki zarządzania ryzykiem płynności i finansowania.

2. Zarząd Banku:

w tym: Prezes odpowiedzialny za sprawowanie nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem istotnym i nieistotnym

a) odpowiada za stworzenie skutecznego systemu zarządzania ryzykiem płynności i finansowania (opracowanie pisemnych zasad oraz procedur), oraz za realizację Strategii Działania Banku, Planu Finansowego Banku w zakresie ryzyka płynności i finansowania, a także sprawuje nadzór nad efektywnym procesem zarządzania tym ryzykiem,

b) odpowiada za ustanowienie procesu zarządzania ryzykiem płynności i finansowania w sposób zapewniający utrzymanie płynności bieżącej, krótkoterminowej, średnioterminowej, oraz długoterminowej w normalnych warunkach, jak i w przypadku wystąpienia zdarzeń kryzysowych,

c) dostosowuje strukturę organizacyjną Banku, oraz stopień zaawansowania metod zarządzania ryzykiem płynności i finansowania do charakteru, rozmiaru i skali działalności Banku, złożoności modelu biznesowego oraz profilu ryzyka banku,

d) precyzyjnie i jednoznacznie określa tolerancję ryzyka płynności i finansowania adekwatną do strategii działalności, (tolerancja ryzyka płynności to kryteria odstępstwa od ustalonych limitów ostrożnościowych)

e) sprawuje kontrolę nad stworzeniem odpowiedniego systemu raportowania dla Zarządu oraz Rady Nadzorczej Banku. System raportowania, ma ujednoliczoną formę i jest określony w załączniku nr.3 – „Wykaz raportów dotyczących ryzyka płynności i finansowania”

f) odpowiada za dostosowanie rodzajów i wielkości ryzyka oraz procesu zarządzania do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka oraz za właściwe sformalizowanie i zaawansowanie tego procesu,

g) odpowiada za przydzielenie adekwatnych środków technicznych (zapewniających sprawne gromadzenie i przetwarzanie informacji dla celów zarządzania ryzykiem płynności i finansowania) oraz dobór personelu do zarządzania ryzykiem płynności i finansowania,

h) przeprowadza co najmniej raz w roku przegląd polityki zarządzania ryzykiem płynności i finansowania oraz oceny mechanizmów kontroli wewnętrznej w zakresie zarządzania ryzykiem, wprowadzając w razie potrzeby (w razie poważnych zmian profilu działalności Banku, zmiany obowiązujących przepisów prawa, lub zasadniczych zmian sytuacji rynkowej), niezbędne korekty i udoskonalenia,

i) Zarząd Banku zarządza ryzykiem w Banku w ramach przypisanych mu obowiązków, oraz na poziomie działalności operacyjnej i poziomie zarządzania ryzykiem płynności i finansowania przez pracowników z Działu Finansowo-Księgowego i Rozliczeń Bankowych, oraz Działu Zarządzania Ryzykiem Analiz Ekonomicznych Planowania i Sprawozdań.

3. Dział Finansowo-Księgowy i Rozliczeń Bankowych, odpowiedzialny jest za:

a) Utrzymanie środków na rachunku bieżącym w Banku Zrzeszającym w ilości zapewniającej:

- wywiązanie się z bieżących i przyszłych zobowiązań Banku,

- utrzymanie rezerwy obowiązkowej na wymaganym przepisami NBP poziomie,

b) Bieżące zarządzanie środkami pieniężnymi w kasach Banku,

c) Utrzymywanie krótkoterminowej, średnioterminowej i długoterminowej płynności

- Banku,
- d) Maksymalizowanie dochodów z przeprowadzanych transakcji (zapewnienie maksymalizacji dochodów, przy jednoczesnym utrzymaniu bezpiecznego poziomu ryzyka płynności i finansowania),
  - e) Prawdliwość i bezpieczeństwo zawieranych transakcji,
  - f) Realizację działań awaryjnych.
4. Dział Zarządzania Ryzykiem Analiz Ekonomicznych Planowania i Sprawozdań odpowiada za:
- a) Identyfikację zagrożeń mających wpływ na płynność finansową Banku, oraz dokonywanie pomiaru i kontroli ryzyka związanego z płynnością, zgodnie z procedurami ustalonymi przez Zarząd Banku,
  - b) Obliczanie i utrzymywanie poziomu nadzorczych miar płynności,
  - c) Monitorowanie i analizę poziomu ryzyka płynności i finansowania,
  - d) Opracowanie limitów dotyczących ryzyka płynności i finansowania,
  - e) Analizę wpływu obecnej i przyszłej sytuacji na rynku międzybankowym i sytuacji ogólnogospodarczej na ryzyko płynności i finansowania Banku,
  - f) Sporządzanie informacji zawierających ocenę ryzyka płynności i finansowania wraz ze stosownymi wnioskami dla Zarządu i Rady Nadzorczej,
  - g) Uczestniczy w opracowaniu Planu finansowego oraz Planu pozyskania i utrzymania środków obcych, przy uwzględnieniu ustalonych limitów ostrożnościowych,
  - h) Przeprowadza weryfikację planów awaryjnych komórek i jednostek organizacyjnych, w celu zapewnienia spójności działań,
5. Każdy pracownik Banku zobowiązany jest do:
- a) Realizacji Planu Strategicznego, Planu Finansowego Banku w zakresie pozyskiwania depozytów i udzielania kredytów,
  - b) Realizacji Planu pozyskania i utrzymania środków obcych stabilnych Banku.
  - c) Zgłaszania kierownictwu informacji o niepokojących sygnałach, mogących wpłynąć niekorzystnie na sytuację Banku (obserwacja zachowań klientów),
  - d) Dbania o jak najlepszy wizerunek Banku, oraz do rzetelnej obsługi klientów,
  - e) Kształtowania pozytywnych relacji z klientami Banku.

Celem strategicznym Banku w zarządzaniu płynnością jest pełne zabezpieczenie jego płynności, minimalizacja ryzyka utraty płynności przez Bank w przyszłości oraz optymalne zarządzanie nadwyżkami środków finansowych.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem płynności obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów, ze szczególnym uwzględnieniem aktywów długoterminowych,
- 2) podejmowanie działań (w tym działań marketingowych) w celu utrzymania odpowiedniej do skali działalności stabilnej bazy depozytowej.
- 3) utrzymanie nadzorczych miar płynności, w tym miar określonych w Rozporządzeniu UE.

Cele szczegółowe zawarte są Polityce zarządzania ryzykiem płynności oraz w Polityce Handlowej (inaczej w Planie działań marketingowych), stanowiącej uszczegółowienie Strategii.

Odpowiednia struktura aktywów:

1. Realizacja strategii zarządzania płynnością następuje poprzez równoczesne zarządzanie aktywami i pasywami oraz pozycjami pozabilansowymi Banku.
2. Zarządzanie ryzykiem płynności w Banku ma charakter skonsolidowany i całościowy. Oznacza to zarządzanie płynnością złotową i walutową, zarówno w odniesieniu do pozycji

bilansowych jak i pozabilansowych we wszystkich horyzontach czasowych ustalonych przez Bank i obejmuje wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Banku.

3. Struktura posiadanych przez Bank aktywów powinna umożliwiać elastyczne dostosowywanie się do potrzeb płynnościowych. W tym celu Bank dywersyfikuje swoje aktywa według następujących kryteriów:

- a) płynności,
- b) bezpieczeństwa,
- c) rentowności.

4. Istotnym warunkiem utrzymania płynności w przyszłości jest zarządzanie płynnością długoterminową. Bank bada strukturę pasywów długoterminowych powiązaną ze strukturą aktywów długoterminowych i ustala limity zaangażowania w aktywa długoterminowe, określone w Instrukcji zarządzania ryzykiem płynności.

Budowa stabilnej bazy depozytowej:

1. Bank zakłada utrzymanie dotychczasowej struktury depozytów przyjętych od klientów Banku, gdzie głównym źródłem finansowania aktywów są depozyty podmiotów niefinansowych i budżetu.

2. Celem Banku jest wydłużenie średniego terminu wymagalności przyjmowanych depozytów, tak aby Bank mógł otwierać, po stronie aktywnej, pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym. Bank będzie dążył do takiego konstruowania produktów depozytowych, aby było to optymalne pod kątem ryzyka płynności. Zarządzanie bazą depozytową Banku poprzez przyjęty limit koncentracji zakłada ograniczenia w zakresie uzależnienia od poszczególnych źródeł finansowania.

3. Bank bada zachowania rynku, w tym poziom cen w celu utrzymania konkurencyjnej oferty.

4. Przyjmowane przez Bank lokaty walutowe - ze względu na ich relatywnie niski udział w ogólnej strukturze przyjmowanych lokat ogółem - nie stanowią obecnie zagrożenia dla jego płynności. Jednakże, wraz z rozwojem działalności walutowej, w coraz większym stopniu Bank narażony będzie na ryzyko płynności wynikające z przepływów walutowych. Ze względu na aktualną skalę tej działalności, Bank będzie dążył do pełnego zrównoważenia niedopasowania aktywów i pasywów walutowych.

5. Bank prowadzi aktywną politykę cenową (polityka stóp procentowych) zapewniającą pozyskanie depozytów.

6. Bank prowadzi działania marketingowe (w tym działania inicjowane w ramach Zrzeszenia) opisane w Strategii działania oraz w Założeniach do planu, mające na celu zwiększanie bazy depozytowej.

Utrzymanie nadzorczych miar płynności:

1. Z punktu widzenia zarządzania płynnością Banku najważniejsza jest analiza poziomu płynności w ujęciu krótko- i średnioterminowym. W celu posiadania pełnej oceny strukturalnej posiadanych aktywów i pasywów dokonuje się analizy w poszczególnych przedziałach czasowych.

2. Bank ogranicza ryzyko płynności poprzez stosowanie systemu limitów oraz odpowiednie kształtowanie struktury posiadanych aktywów i pasywów.

3. Bank dokonuje identyfikacji wszelkich zagrożeń związanych z ryzykiem utraty płynności. W zależności od stwierdzonego charakteru zagrożenia utraty płynności Bank postępuje według określonych procedur awaryjnych.

4. Bank systematycznie bada i przestrzega nadzorczych miar płynności określonych w odpowiedniej uchwale Komisji Nadzoru Finansowego.

5. Bank może regulować swoją płynność płatniczą poprzez wykorzystywanie szeregu instrumentów oferowanych przez Bank Zrzeszający. Po stronie aktywnej są to przede wszystkim rachunki bieżące i lokaty terminowe, które charakteryzują się wysoką płynnością. Po stronie pasywnej jest to kredyt w rachunku bieżącym, lokaty płynnościowe oraz inne kredyty celowe oferowane przez Bank Zrzeszający. Płynne finansowanie swoich klientów Bank może prowadzić poprzez system współfinansowania konsorcjalnego z Bankiem Zrzeszającym. Celem poprawy płynności, Bank może przeprowadzać z Bankiem Zrzeszającym transakcje sprzedaży wierzytelności.

1. W związku z wejściem w życie Pakietu CRD IV / CRR Bank jest zmuszony do utrzymania / uzyskania od 01 stycznia 2021 r. wskaźnika płynności krótkoterminowej (LCR) na poziomie minimum 1,0.

2. Zgodnie z zapisami Rozporządzenia UE Bank jest zobowiązany wyliczać wskaźnik pokrycia aktywów wymagających stabilnego finansowania pasywami stabilnymi (NSFR).

W celu osiągnięcia / utrzymania w. wskaźników Bank powinien podjąć następujące działania:

- a) Weryfikacja metod zarządzania ryzykiem płynności,
- b) Uzupełnienie regulacji wewnętrznych Banku do wymagań Pakietu CRD IV / CRR,
- c) Zmiana struktury aktywów poprzez min. zamianę części lokat międzybankowych na papiery skarbowe cechujące się wysoką jakością i stabilnością, zgodnie z załącznikiem nr 3 do Rozporządzenia UE.
- d) Zmiany w systemie informatycznym i sprawozdawczym.

1. Opracowanie zmian do Polityki płynności, ze szczególnym uwzględnieniem opracowania założeń przeprowadzanych testów warunków skrajnych.

2. Uzupełnienie planów awaryjnych, dostosowanych do opracowanych testów warunków skrajnych.

3. Wprowadzenie zapisów dotyczących dodatkowej dywersyfikacji źródeł finansowania oraz awaryjnych źródeł finansowania.

4. Weryfikacja wskaźników charakteryzujących ogólnym profil ryzyka (apetyt na ryzyko),

5. Weryfikacja struktury organizacyjnej pod kątem rozdzielenia zadań związanych zawieraniem transakcji od oceny ryzyka,

6. Inne, wynikające z zaleceń audytu.

Testy warunków skrajnych

Testy warunków skrajnych wykonywane w Banku są zgodne z regulacjami Komisji Nadzoru Finansowego określonymi w Rekomendacji P dotycząca zarządzania ryzykiem płynności finansowej banków, oraz Wytycznymi dotyczącymi testów warunków skrajnych przeprowadzanych przez instytucje określone w EBA/GL/2018/04 z 19.07.2018 roku.

Zakres przeprowadzania testów warunków skrajnych w Banku jest współmierny do charakteru, rozmiaru i skali działalności banku, złożoności modelu biznesowego oraz profilu ryzyka (wg. zasady proporcjonalności).

Testy warunków skrajnych (ich założenia i scenariusze) podlegają przeglądowi co najmniej raz w roku, a w przypadku istotnej zmiany warunków rynkowych (w tym sytuacji gospodarczej na terenie działania Banku), lub skali prowadzonej działalności częściowej.

Testy warunków skrajnych badających wpływ zmiany zarówno czynników wewnętrznych, jak i systemowych (oddzielnie, jak i łącznie) na możliwość utrzymania płynności przez Bank, sporządza się według poniższych zasad:

1) Projektowania testów warunków skrajnych:

- a) projektowanie testu warunków skrajnych polega na określeniu głównych cech jakie ma spełniać,

- b) w procesie projektowania testów warunków skrajnych uwzględnia się możliwe interakcje pomiędzy rodzajami ryzyk,
- 2) Ustalania założeń testów warunków skrajnych:
- a) ustalenie założeń testu polega na określeniu konserwatywnych i rygorystycznych założeń, które mimo tego, że nie wystąpiły nigdy w Banku mogą mieć miejsce,
- a) przy ustalaniu założeń winno się kierować tym, aby rzetelnie przedstawiały mogące się pojawić zagrożenia bez względu na bieżącą sytuację płynnościową Banku,
- 3) Ustalania zakresu testów warunków skrajnych:
- a) określenie wykazu testów, oraz zakresu ich sporządzania obrazujących sytuacje skrajne dla wielu aspektów mogących mieć wpływ na sytuację płynnościową Banku,
- 4) Wykorzystywania rezultatów testów warunków skrajnych:
- a) wyniki testów warunków skrajnych winny być szczegółowo omówione i analizowane przez komórkę monitoringu ryzyka płynności, Zarząd Banku jak również o ich rezultatach winna być informowana Rada Nadzorcza,
- b) rezultaty testów warunków skrajnych winny być brane pod uwagę przy ustalaniu i weryfikacji tzw. apetytu na ryzyko poprzez odpowiednie kształtowanie limitów ostrożnościowych ustalonych w Banku,
- c) bardzo wnikliwie winny być analizowane przyczyny niespełniania przez Bank założeń ustalonych w testach,
- d) wyniki testów warunków skrajnych wykorzystywane są w procesie zarządzania ryzykiem, a w szczególności w ramach awaryjnych planów płynności oraz w procesie planowania strategicznego banku. Plany awaryjne, a w szczególności:
- plan awaryjny w przypadku przejściowej utraty płynności (w okresie do 3 miesięcy – oznacza spadek skumulowanego wskaźnika płynności do 3 miesięcy poniżej ustalonego limitu ostrożnościowego),
  - plan awaryjny w przypadku strukturalnej utraty płynności (w okresie powyżej 3 miesięcy – oznacza spadek skumulowanych wskaźnika płynności powyżej 3 miesięcy poniżej ustalonego limitu ostrożnościowego),
  - plan awaryjny w przypadku niedotrzymywania poziomu nadzorczych miar płynności – oznacza spadek współczynników nadzorczych miar płynności poniżej limitów wynikających z Uchwały Nr 386/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności,
  - plan awaryjny w przypadku niedotrzymywania przez Bank miar nadzorczych wynikających z Rozporządzenia delegowanego nr 2015/61 z dnia 10 października 2014 r. w odniesieniu do wymogu pokrycia wpływów netto dla instytucji kredytowych.
- powiązane są ściśle z rezultatami testów warunków skrajnych, w tym testów scenariuszowych.
- 5) Dokonywania przeglądów testów warunków skrajnych:
- a) przegląd i aktualizacja zarówno cech testu jak i jego założeń winna być dokonywana przynajmniej raz w roku i powinna obejmować przegląd trafności założeń, wyników testów pod kontem przestrzegania przyjętych limitów – założeń minimalnych,
- b) szczególnie ważne jest dokonywanie analizy przekroczeń założeń minimalnych testów. Należy wówczas poddać ocenie trafność i rygorystyczność przyjętych założeń.
- c) przegląd ma również na celu dostosowanie założeń testów warunków skrajnych do zmian warunków zachodzących zarówno wewnątrz Banku (znacząca zmiana skali prowadzonej działalności i skali ryzyka), jak i zewnętrznych.

Szczegółowe informacje o ryzyku płynności i finansowania zawarte są w Zasadach zarządzania ryzykiem płynności i finansowania są udostępnione wszystkim zainteresowanym w formie papierowej w Centrali Banku Spółdzielczego w Łukowie ul. Chopina 5 w Sekretariacie.